

دانشگاه علوم پزشکی تهران
معاونت تحقیقات و فناوری
مدیریت امور پژوهشی

مرداد ماه ۱۴۰۳

نشست خبری برای ارائه پیام پژوهشی

اثربخشی خدمات تغذیه‌ای ارائه شده به مادران باردار در

سیستم مراقبت‌های اولیه بهداشتی در مادران باردار

مراجعه‌کننده به مراکز خدمات جامع سلامت

مجری اصلی:

دکتر لیلا آزادبخت، دانشکده تغذیه و رژیم درمانی

طرح تحقیقاتی با عنوان "بررسی اثربخشی خدمات تغذیه ای ارایه شده به زنان باردار در سیستم مراقبتهای اولیه بهداشتی در زنان باردار مراجعه کننده به مراکز خدمات جامع سلامت" توسط خانم دکتر لیلا آزادبخت عضو هیات علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران به عنوان مجری اصلی اجرا شده و در سال ۱۴۰۳ خاتمه یافته است. این پژوهش ارزشمند توانسته است به ارتقای سطح دانش و سلامت در حوزه سیاست گذاری سلامت در بخش مربوط به مادران باردار کمک نماید. در ادامه خلاصه ای از پیام پژوهش و کاربرد آن در راستای ارتقای سلامت جامعه برای استفاده از ذینفعان توسط مجری محترم به اشتراک گذاشته شده است. امید است این دستاورد بتواند راهگشای توسعه و کاربردی شدن نتایج پژوهش ها باشد.

✍ خود را معرفی کرده و سوابق علمی و اجرایی مرتبط با طرح حاضر را مختصر بیان کنید.

با سلام، اینجانب دکتر لیلا آزادبخت، دکترای علوم تغذیه و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران هستم. زمینه پژوهش‌ها و آموزش‌های من عمدتاً در حوزه تغذیه جامعه، نقش تغذیه در پیشگیری از بیماریهای غیر واگیر و تغذیه گروه های ویژه و آسیب پذیر است.

✍ تیم مجریان و همکاران طرح را همراه با وابستگی سازمانی آنها معرفی فرمایید.

اعضای تیم تحقیق عبارتند از مرضیه زارع، کارشناس ارشد علوم تغذیه، دکتر علیرضا اولیایی منش، استاد سیاستگذاری سلامت و عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران، پریسا ترابی، سپیده دولتی و حسین فلاح، کارشناسان دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، میترا ذبیحی، رئیس واحد تغذیه جامعه، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی تهران، ملیحه جعفری، از اعضای شبکه بهداشت و درمان دانشگاه علوم پزشکی تهران، مریم مهارت، رئیس واحد تغذیه جامعه، معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی شیراز، الهام کاووسی، فرناز باغبان و زینب شاهسونی از اعضای شبکه بهداشت و درمان دانشگاه علوم پزشکی شیراز.

✍ مخاطبان نتایج و پیام حاصل از طرح پژوهشی شما چه افراد/گروه هایی هستند؟

مخاطبان اصلی پژوهش سیاست‌گذاران حوزه بهداشت، کارشناسان تغذیه و مراقبین سلامت، پزشکان عمومی، پژوهشگران حوزه سلامت مادر و کودک هستند.

✍ یک عنوان کوتاه، جذاب و قابل فهم برای مخاطبان که نمایانگر پیام اصلی پژوهش شما باشد، بیان کنید .

اثربخشی مشاوره تغذیه بر بهبود روند وزن‌گیری در بارداری و وضعیت تولد نوزادان در سیستم مراقبت‌های اولیه بهداشتی

✍ پیام کلیدی پژوهش شما چیست؟

نتایج این پژوهش نشان داد که ارائه مشاوره تغذیه به مادران باردار در مراکز جامع سلامت توانسته روند وزن‌گیری نامطلوب در این دوران را بهبود بخشد و در برخی گروه‌ها موجب افزایش مطلوب وزن و قد نوزاد هنگام تولد شود.

✍ پیام پژوهشی خود را در قالب زیر بسط دهید و بیان کنید که "چه کسی"، "چه چیزی"، "چرا" و "کجا" از نتایج پژوهش شما استفاده می‌کند.

- اهمیت و نوآوری موضوع
با توجه به نقش حیاتی تغذیه در دوران بارداری و ارائه رایگان خدمات تغذیه‌ای در سیستم مراقبت‌های اولیه کشور، ارزیابی اثربخشی این خدمات تاکنون انجام نشده بود. این مطالعه نوآورانه با تحلیل داده‌های واقعی از سامانه بهداشت، به بررسی علمی تأثیر مشاوره تغذیه و مکمل‌یاری آهن در بهبود سلامت مادر و نوزاد پرداخته است.

- مهمترین نتایج طرح به زبان غیر تخصصی
این مطالعه نشان داد که دریافت مشاوره تغذیه توسط مادران باردار به بهبود روند وزن‌گیری در دوران بارداری، به‌ویژه در زنان با وزن‌گیری نامطلوب و مادران چاق، کمک می‌کند. همچنین، در برخی گروه‌ها مانند مادران کم‌وزن یا مبتلا به دیابت بارداری، نوزادان متولدشده وزن و قد بهتری داشتند. این نتایج نشان می‌دهد که مشاوره تغذیه می‌تواند نقش مؤثری در سلامت مادر و نوزاد ایفا کند.

• موارد کاربرد نتایج طرح

نتایج این مطالعه می‌تواند در بهبود برنامه‌های مراقبت دوران بارداری در مراکز جامع خدمات سلامت مورد استفاده قرار گیرد. با توجه به تأثیر مثبت مشاوره تغذیه بر وزن‌گیری مادران و برخی شاخص‌های رشد نوزاد، می‌توان بر لزوم گسترش و تقویت این خدمات تأکید کرد. همچنین، نتایج مربوط به مکمل‌یاری آهن می‌تواند مبنایی برای بازنگری در سیاست‌های تجویز و پایش مصرف مکمل‌ها باشد تا اثربخشی آن‌ها در پیشگیری از کم‌خونی در بارداری افزایش یابد.

✍ دو تأثیر و یا کاربرد اصلی پژوهش شما چیست؟

تأثیر اول: شناسایی نقش مؤثر مشاوره تغذیه در بهبود وزن‌گیری مادران باردار و رشد مطلوب نوزادان.
تأثیر دوم: ارائه شواهد علمی برای تقویت و گسترش خدمات مشاوره تغذیه در نظام مراقبت‌های اولیه بهداشتی.

✍ محدودیت‌های شواهد و نتایج به دست آمده در طرح شما چه بوده است؟

مطالعه ما با محدودیت‌هایی مواجه بود، از جمله ناقص بودن برخی اطلاعات در سامانه یکپارچه بهداشت و عدم دسترسی به مقادیر قند خون دوران بارداری در زنان مبتلا به دیابت بارداری، که ما را ناچار به استفاده از مقادیر پس از زایمان کرد. همچنین، به دلیل محدود بودن اطلاعات ثبت‌شده در مورد زنان مبتلا به فشار خون بارداری، این گروه از مطالعه حذف شدند. ثبت اندازه‌گیری‌های تن‌سنجی توسط مراقبین متعدد نیز ممکن است با خطا همراه بوده باشد. علاوه بر این، امکان وجود عوامل مخدوش‌کننده کنترل‌نشده به دلیل محدودیت داده‌های سامانه وجود دارد.

✍ انجام چه پژوهش‌هایی را در ادامه تحقیق خود پیشنهاد می‌دهید که می‌تواند منجر به کاربردی‌تر شدن

نتایج و تأثیر بیشتر یافته‌های شما شود؟

برای کاربردی‌تر شدن نتایج و افزایش تأثیر یافته‌های این پژوهش، پیشنهاد می‌شود مطالعات آینده‌نگر و کارآزمایی‌های بالینی با استفاده از داده‌های دقیق‌تر و پیگیری طولانی‌مدت انجام شود تا بتوان رابطه علت و معلولی را بهتر بررسی کرد. همچنین، پژوهش‌های جامع‌تری در جمعیت‌های متنوع‌تر و با روش‌های استاندارد ارزیابی رژیم غذایی و وضعیت تغذیه‌ای مادران مورد نیاز است. این اقدامات به تعمیم‌پذیری نتایج و بهبود سیاست‌ها و برنامه‌های مراقبت تغذیه‌ای دوران بارداری کمک خواهد کرد.

✍ ادامه مسیر کاربردی کردن یا اجرای پژوهش های آتی، به چه حمایت هایی از سمت مسئولین و نهادهای مرتبط نیاز دارد؟

برای ادامه مسیر کاربردی سازی و اجرای پژوهش های آتی، حمایت های همه جانبه از سوی مسئولین و نهادهای مرتبط ضروری است. این حمایت ها شامل تأمین بودجه و منابع مالی کافی برای انجام مطالعات کیفی و کمی، فراهم کردن زیرساخت های لازم برای جمع آوری و مدیریت داده های بهداشتی دقیق و به روز، و تسهیل همکاری میان بخش های مختلف بهداشتی، آموزشی و پژوهشی می باشد. همچنین، حمایت در تدوین و به روزرسانی سیاست ها و راهنماهای بالینی مبتنی بر شواهد علمی و ارتقاء آموزش کارکنان سلامت و جامعه هدف، از دیگر موارد حیاتی است که می تواند روند کاربردی شدن یافته ها را تسریع بخشد.

✍ آیا نتایج طرح شما منجر به تغییری در ابعاد اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، بهداشتی، آموزشی، ارزش های دینی یا قوانین سازمان غذا و دارو شده است؟ مختصر بیان کنید (۱۰۰ کلمه).

نتایج این طرح تاکنون تغییر مستقیمی در قوانین سازمان غذا و دارو یا سیاست های رسمی ایجاد نکرده است، اما تأثیر قابل توجهی در حوزه های بهداشتی و آموزشی داشته است. یافته ها بر اهمیت مشاوره تغذیه و مدیریت وزن در دوران بارداری تاکید دارد که می تواند در برنامه های آموزشی کارکنان بهداشت و مادران باردار نقش مؤثری ایفا کند. همچنین، با توجه به فرهنگ و ارزش های دینی جامعه، ترویج تغذیه سالم و مراقبت دقیق تر از مادران باردار به تقویت سلامت خانواده ها کمک می کند و زمینه ساز اصلاح سیاست ها و برنامه های سلامت در آینده خواهد بود.

✍ در صورتی که این طرح منتج به مقاله شده است لینک مقاله (ها) را اعلام کنید.

مقاله حاصل از این طرح در مجله BMC Nutrition در لینک زیر به چاپ رسیده است:

<https://doi.org/10.1186/s40795-025-01035-z>

✍ اگر مخاطبان یا سایر پژوهشگران بخواهند با شما ارتباط برقرار کنند، مسیر ارتباطی شما چیست؟

تلفن: ۸۸۹۵۵۸۰۵-۰۲۱

ایمیل: azadbakhtleila@gmail.com

✍ حد اکثر چهار مرجع اصلی استفاده شده در طرح خود را ذکر نمایید:

1. Dolatkhah N, Hajifaraji M, Shakouri SK. Nutrition Therapy in Managing Pregnant Women With Gestational Diabetes Mellitus: A Literature Review. J Family Reprod Health. 2018;12(2):57-72.
2. Choedon T, Dinachandra K, Sethi V, Kumar P. Screening and management of maternal malnutrition in nutritional rehabilitation centers as a routine service: A feasibility study in kalawati saran children hospital, New Delhi. Indian Journal of Community Medicine: Official Publication of Indian Association of Preventive & Social Medicine. 2021;46(2):241.
3. Adham D, Rasouli Aghdam Z, Abbasgholizadeh N. The effect of Nutrition Education on the Improvement of Pregnancy Complications in the Third Trimester of Pregnant Women Referring to Health Centers in Ardabil in 1395. Journal of Health. 2018;9(2):152-8.
4. Shi M, Liu Z-L, Steinmann P, Chen J, Chen C, Ma X-T, et al. Medical nutrition therapy for pregnant women with gestational diabetes mellitus—a retrospective cohort study. Taiwanese Journal of Obstetrics and Gynecology. 2016;55(5):666-71.

✍ در خاتمه، اگر توضیح یا نکته دیگری باقی مانده، بیان کنید.

شناسنامه خبر

عنوان طرح: بررسی اثربخشی خدمات تغذیه ای ارایه شده به زنان باردار در سیستم مراقبتهای اولیه بهداشتی
در زنان باردار مراجعه کننده به مراکز خدمات جامع سلامت

کد طرح: ۶۶۱۸۵

مجری اصلی: دکتر لیلا آزادبخت

تاریخ اختتام: ۱۴۰۳/۰۵/۳۰

لینک مقاله: <https://doi.org/10.1186/s40795-025-01035-z>